

Deze publicatie is uitgegeven door Onderzoek en Statistiek Groningen (O&S) op basis van gegevens uit het Vestigingenregister van de gemeente Groningen. Meer statistische informatie is te krijgen bij O&S. Dit kan ook via telefoonnummer 050-367 5462 of e-mail info@os.groningen.nl. Statistische gegevens zijn op het internet in te zien via www.groningen.nl/statistiek.

Uitgebreide informatie over dit onderwerp is in een tabellenboek verwerkt. Dit is op aanvraag beschikbaar.

Inleiding

In dit vlugschrift wordt de ontwikkeling van de werkgelegenheid en het aantal vestigingen beschreven. De gegevens komen uit het jaarlijkse werkgelegenheidsonderzoek van het Vestigingenregister van Onderzoek en Statistiek Groningen. Van alle vestigingen worden gegevens verzameld. De informatie respons was voor 54% schriftelijk en voor 33% telefonisch. Voor de rest komen gegevens binnen via onder anderen centrale berichtgevers, controle met het GBA, buitendienst en per email. De gegevens zijn met terugwerkende kracht bijgewerkt en zijn daarom niet vergelijkbaar met die van vorige vlugschriften

Samenvatting

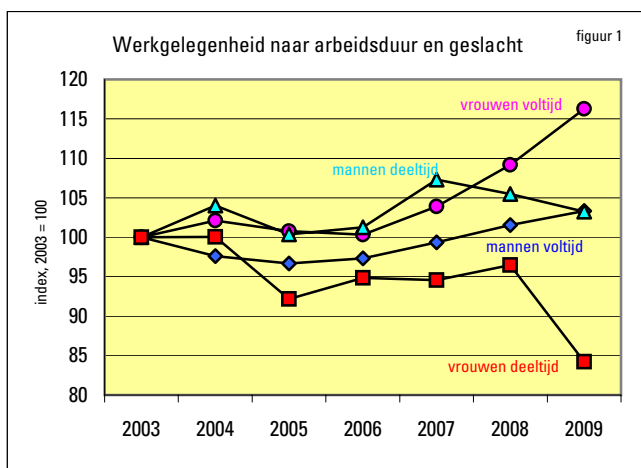
In de gemeente Groningen stonden per 1 april 2009 134.207 arbeidsplaatsen geregistreerd waarvan 5.132 uitzendkrachten. Tussen 1 april 2008 en 1 april 2009 is er een groei van 2.118 arbeidsplaatsen geweest, dit is een groei van 1,6 procent. Na een afname tussen 2003 en 2005 is dit voor het vierde jaar weer een toename, de toename was kleiner dan in 2008. De groei komt ten goede van de vaste krachten. Bij de uitzendkrachten is er een afname. De werkgelegenheid is verspreid over 13.305 vestigingen waarvan 557 vestigingen zonder betaald personeel. Ook het aantal vestigingen groeit, dit komt mede doordat nu alle vestigingen zich moeten laten inschrijven bij de kamer van koophandel. Dit is met terugwerkende kracht verwerkt in het register. Toename van de werkgelegenheid was er in de meeste sectoren. Achteruitgang was er in de bouw, de horeca en het onroerend goed.

Kerncijfers werkgelegenheid

Tabel 1 Werkzame personen en vestigingen

		2005	2006	2007	2008	2009	ontwikkeling 2008-2009	
werkzame personen	vast personeel	120.760	119.706	122.178	126.245	129.075	2.830	2,2%
	uitzendkrachten	3.710	5.437	6.244	5.844	5.132	-712	-12,2%
totaal werkzame personen		124.470	125.143	128.422	132.089	134.207	2.118	1,6%
ontwikkeling werkzame personen (%)		-2,1	0,5	2,6	2,9	1,6		
vestigingen	0- vestigingen	453	464	672	494	557	63	12,8%
	volgens de Lisa-definitie	9.991	10.333	10.898	11.978	12.748	770	6,4%
totaal vestigingen		10.444	10.797	11.570	12.472	13.305	833	6,7%
ontwikkeling vestigingen (%)		0,0	3,4	7,2	7,8	6,7		

Na een afname van de werkgelegenheid tussen 2003 en 2005 is de werkgelegenheid tot april 2009 weer toegenomen. Eerst van de uitzendkrachten, later ook van het vaste personeel. Tussen 2007 en 2008 is die toename het grootste geweest. Sinds 2007 komt de toename ten goede aan het vaste personeel, deze groei bedroeg het laatste jaar 2.830 personen of 2,2 procent. Het laatste jaar is het aantal uitzendkrachten relatief fors afgenomen met 712 personen. Bij de ontwikkelingen van de aantallen moet wel worden opgemerkt dat jaarlijks vanwege administratieve wijzigingen van de registratie van personeel bij ondernemingen schommelingen in de aantallen plaatsvinden. Het effect voor onze gemeente ligt in de regel rond de 1% van het aantal werkzame personen. De afwijkingen ontstaan doordat bijvoorbeeld personeel geregistreerd wordt op een andere vestiging buiten de gemeente of een vestiging waar het personeel op de loonlijst staat verhuist naar buiten de gemeente, terwijl de werklocatie van het personeel niet wijzigt.

Arbeidsduur en geslacht

Bijna 85 procent van de arbeidsplaatsen is voltijd, voltijd wil in dit onderzoek zeggen 12 uur of meer per week. Er werkten in 2009 62.700 mannen en 49.500 vrouwen voltijd. Het aantal neemt toe vanaf 2005, het aantal vrouwen neemt sneller toe dan het aantal mannen. In totaal was in 2003 41,2 procent van de voltijd arbeidskrachten vrouw, in 2009 was dat aandeel gestegen naar 44,1 procent.

Het aantal deeltijdwerkers is veel kleiner, 9.700 mannen en 12.300 vrouwen. De afname in het laatste jaar komt voor een gering deel door verschuiving van de urengrens tussen vol- en deeltijd van 15 naar 12 uur. Een andere verklaring komt door de afname van het aantal uitzendkrachten. Deze werken vaak in deeltijd.

Werkgelegenheid naar branche

Tabel 2 Arbeidsplaatsen en vestigingen naar branche

	2008	2009	ontw. 2008-2009	
			abs	perc.
Landbouw, industrie en bouw	15.830	15.850	20	0,1
Handel en horeca	22.110	22.128	18	0,1
Commerciële dienstverlening	36.872	37.387	515	1,4
Niet-commerciële dienstverlening	57.277	58.842	1.565	2,7
totaal (N=6.288)	132.089	134.207	2.118	1,6

De meeste werkgelegenheid in Groningen is te vinden in de dienstverlening. Zowel de commerciële als de niet-commerciële dienstverlening. Groningen is geen industriestad. Ook de bouw is niet ruim vertegenwoordigd. Veel bouwwerkzaamheden in Groningen worden uitgevoerd door bedrijven die buiten de stad gevestigd zijn. De grootste groei vindt plaats in de niet commerciële dienstverlening en dan vooral binnen de gezondheidszorg. Op een goede tweede plaats komt het hoger en universitair onderwijs. De sectie overige dienstverlening heeft tussen 2008 en 2009 een groei doorgemaakt van 450 arbeidsplaatsen veroorzaakt door toename bij het sociale werkvoorzieningschap.

Zie voor een uitgebreide tabel het inlegvel.

In de belangstelling staande branches

Tabel 3 Ontwikkeling van branches die in de belangstelling staan

aantal arbeidsplaatsen	2008	2009	ontw.2008-2009	
			abs.	perc.
ICT sector	8.806	9.388	582	6,6
Life sciences	2.699	2.663	-36	-1,3
Leisure	9.161	9.186	25	0,3
Energie en milieu	2.712	2.942	230	8,5
totaal	23.378	24.179	801	3,4
Creatieve sector	6.374	6.554	180	2,8
aantal vestigingen				
ICT sector	874	949	75	8,6
Life sciences	116	118	2	1,7
Leisure	1.154	1.179	25	2,2
Energie en milieu	44	46	2	4,5
totaal	2.188	2.292	104	4,8
Creatieve sector	1.861	2.111	250	13,4

De sectoren ICT, Life Sciences, Toerisme (Leisure) en Energie en milieu zijn door de gemeente als 'kansrijk' aangemerkt. Daarnaast is de creatieve sector de laatste tijd ook sterk in de belangstelling komen te staan.

De ICT sector.

Deze sector is de grootste van de kansrijke sectoren, het aantal werkzame personen schommelt rond de 9.000. Binnen de ICT is computerservice en informatietechnologie de grootste groep. Hier werkten in 2009 4.787 mensen in 768 vestigingen. Het laatste jaar is zowel het aantal vestigingen als het aantal werkzame personen toegenomen. De telecommunicatie heeft 764 werkzame personen en de markt- en opinieonderzoeks bureaus 671. De call centers hebben veel personeel en kennen al jaren een sterk wisselend aantal personeelsleden. In 2009 werkten er 2.822 mensen bij 14 vestigingen.

Life Sciences

Met ruim 2.500 werkzame personen in Groningen is de life science een qua omvang beperkte sector. Qua totaal aantal arbeidplaatsen vertoont de sector een licht groeiende tendens. De laatste jaren is de groei veroorzaakt door het medische en farmacologische onderzoek in de nabijheid van het UMCG.

Toerisme/Leisure

Tot deze sector behoren zowel bedrijven die zich richten op toerisme en recreatie van bezoekers, als bedrijven die meer gericht zijn op de inwoners van de gemeente. Tussen beide groepen bestaat een overlap in het gebruik van de toeristische infrastructuur. De sector telde op 1 april 2009 9.186 arbeidsplaatsen. Het aantal is sinds 2006 fors gegroeid. Binnen de leisure is de horeca de grootste groep, hotels en cafés/restaurants hebben samen 5.200 personen in dienst.

Energie en milieu

De energiesector met de daaraan gerelateerde bedrijvigheid is benoemd tot speerpuntcluster voor de economische ontwikkeling van Groningen. Doel is dat Groningen een duurzame stad wordt en energieneutraal is in 2025. In de sector energie en milieu schommelt het aantal arbeidsplaatsen al jaren tegen de 3.000. Schommelingen komen in deze sector o.a. door administratieve wijzigingen bij nutsbedrijven. De meeste werkgelegenheid in de sector energie en milieu levert de energiebranche: de Gasunie en de nutsbedrijven. In de milieubranche betreft het voornamelijk vestigingen van de Milieudienst van de gemeente Groningen.

De creatieve sector

De creatieve sector bestaat uit de kunsten, media en entertainment en de creatieve zakelijke dienstverlening. De werkgelegenheid in deze sector neemt toe. Bij het deel media en entertainment is een lichte groei, de grootste groei vond plaats bij de creatieve zakelijke dienstverlening. Hierbij moet gedacht worden aan architecten, ontwerpers en reclamebureaus. Het grootste aantal vestigingen vinden we bij de kunst. Dit zijn veelal bedrijven aan huis.

Vestigingsgrootte

Tabel 4 Grootte van de vestigingen in 2009

grootte	werkzame personen	vestigingen		werkz. personen	
		abs.	perc.	abs.	perc.
0-vestiging	geen	557	4	0	0
klein	1 t/m 9	10.947	82,3	22.270	16,6
middel	10 t/m 99	1.569	11,8	42.834	31,9
groot	100 +	233	1,8	69.104	51,5
totaal		13.306	100	134.208	100

Meer dan de helft van het aantal werkzame personen werkt bij vestigingen van 100 of meer medewerkers. Dit betreft nog geen 2 procent van het aantal vestigingen. De grootste werkgevers in de gemeente zijn het Universitair Medisch Centrum Groningen en de Rijksuniversiteit Groningen. Grote vestigingen zijn er vooral bij de overheid, het onderwijs en de sector gezondheidszorg en welzijn. Bij de zakelijke dienstverlening vinden we grote vestigingen onder meer in de schoonmaak en call centers. De afgelopen jaren is het aantal medewerkers bij de grote bedrijven ook het meest toegenomen. Dit gaat ten koste van de werkgelegenheid bij middelgrote vestigingen.

De kleine bedrijven zorgen voor 16,6 procent van de werkgelegenheid in bijna 11.000 vestigingen. Hieronder zijn 6.920 bedrijven waar 1 persoon werkt, dit aantal is het laatste jaar met bijna 800 vestigingen gegroeid. Kleine bedrijven vinden we vooral in de bouw, de handel, de zakelijke dienstverlening en de sector cultuur en recreatie.

Vestigingen zonder personeel vinden we vooral in de sectoren welzijn, cultuur en recreatie, onder anderen in de sport.

Vacatures

Tabel 5 Vacatures en vacaturegraad

	2008		2009	
	vac.	- graad	vac.	- graad
Industrie en bouw	500	3,5	380	2,7
Handel en horeca	700	3,3	970	4,5
Comm. Dienstverlening	3.200	9,2	2.330	6,6
Niet comm. Dienstverlening	830	1,5	1.130	1,9
totaal	5.230	4,1	4.810	3,7

Het aantal vacatures bij vestigingen binnen de gemeente is na een toename in 2007 en 2008 weer afgenomen. Ook de vacaturegraad (het aantal vacatures per 100 werkzame personen) is afgenomen. De afname was het grootst bij de commerciële dienstverlening. Deze bedrijven hebben echter nog wel de meeste vacatures.

Per sector zijn er grote verschillen. In onder meer de bouw, de informatie en communicatie en de overige zakelijke dienstverlening is het aantal vacatures afgenomen. In de handel en horeca, het onderwijs en de gezondheidszorg is het aantal vacatures tussen 2008 en 2009 toegenomen.

Verwachtingen voor de toekomst

Tabel 6 Percentage vestigingen dat een verandering van het aantal werkzame personen verwacht

	over 2008-2009		over 2009-2010	
	toename	afname	toename	afname
Landbouw, industrie en bouw	16,7	2,3	7,5	5,4
Handel en horeca	14,2	3,1	7,9	5,3
Commerciële dienstverlening	17,2	2,1	9,4	3,6
Niet comm. Dienstverlening	11,4	3,9	7,0	3,5
totaal	14,8	2,8	8,2	4,2
Uitzendkrachten	19,2	18,6	10,9	31,1

Naast de vacaturegraad zijn ook de verwachtingen een maat voor de verwachte toekomstige ontwikkeling van de werkgelegenheid. Bij de verwachtingen voor 2009 moet worden opgemerkt dat de peildatum 1 april 2008 is. Er was toen nog geen naderende kredietcrisis. Dit heel duidelijk te zien in de cijfers. De verwachtingen voor 2009-2010 zijn duidelijk negatiever dan die van het jaar er voor. Er zijn zowel minder vestigingen die een toename verwachten als meer vestigingen die een afname verwachten. Dit geldt voor alle sectoren. Er zijn nog wel steeds meer vestigingen die een toename dan die een afname verwachten.

Van de vestigingen met uitzendkrachten zien we een nog extremer beeld. In 2009 verwachtte 11 procent een toename en 31 procent een afname. In 2008 waren de percentages voor toename en afname ongeveer gelijk.

Vestigingen met verhuisplannen

Tabel 7 Aantal vestigingen dat verhuisplannen heeft

Verhuisplannen	2007-2008	2008-2009	2009-2010
Ja	672	797	759
nee	6.496	6.620	9.102
% ja t.o.v. Ja + nee	9,4	10,7	7,7
bestemming verhuisplannen			
gemeente Groningen	418	544	485
regio	35	31	28
elders	34	44	54
nog niet bekend	70	40	39
niet ingevuld	115	138	153

In 2009 wilde 7,7 procent van de vestigingen verhuizen, in 2008 10,7 procent. Van deze bedrijven blijft het grootste deel binnen de regio: 68% geeft als bestemming Groningen of de regio aan. Slechts 7% wil naar elders. De overige vestigingen weten nog niet waarheen ze willen verhuizen of heeft de bestemming niet ingevuld.

Personeel naar leeftijd

Tabel 8 Werkzaam vast personeel naar leeftijd, 2008 (percentages)

	< 23 jaar	23-49	50-54	55-65	65 +
Landbouw, industrie	4,2	69,4	12,2	13,8	0,4
Bouw	3,0	64,8	15,2	16,7	0,2
Handel en horeca	29,6	56,7	6,9	5,9	0,8
Comm. dienstverlening	8,8	70,1	11,2	9,3	0,7
Niet comm. dienstverl.	4,8	63,6	15,4	15,8	0,3
totaal	9,4	64,4	12,9	12,7	0,5

Van de werkzame personen in vaste dienst is 26,2 procent ouder dan 50 jaar. Dit is een toename ten opzichte van 2006, toen 24 procent ouder dan 50 jaar was. Groningen kent, door de aanwezigheid van veel studenten, een relatief jonge bevolking. De jongeren werken vooral in de handel (24%) en de horeca (46%). Bij de overheid en de nutsbedrijven werken heel weinig jongeren. Bij de overheid en het onderwijs werken veel 50 plussers (36 respectievelijk 38%). Weinig ouderen werken er in de Handel en Horeca en in de overige zakelijke dienstverlening met onder anderen de schoonmaak en de call centers. In de Bouw, een sector met veel zware lichamelijke arbeid, is bijna 17 procent van de medewerkers ouder dan 55 jaar. Ook zijn er in Groningen nog een kleine 500 65 plussers werkzaam. Zij werken naar verhouding veel in de handel en de sector advisering en onderzoek. Dit zijn vaak kleine zelfstandigen.

Groningen vergeleken

Tabel 9 Ontwikkelingen vergeleken met de regio en de provincie

	2008	2009	2008-2009	
			abs	%
Groningen	132.089	134.207	2.118	1,6
Assen	35.905	35.768	-137	-0,4
<i>Bedum, Haren, Hoogezand, Leek, Slochteren, Ten Boer</i>				
Winsum, Zuidhorn	50.389	50.840	451	0,9
Noordenveld, Tynaarlo	22.563	22.880	317	1,4
Regio zonder Groningen	108.857	109.488	631	0,6
Overig prov. Groningen	88.032	87.287	-745	-0,8

De werkgelegenheid in de regio Groningen-Assen groeide minder snel dan in de gemeente Groningen. Dit komt vooral doordat in Assen de werkgelegenheid is gedaald. De rest van de provincie Groningen kende ook een afname van de werkgelegenheid. Hierdoor is de provinciale werkgelegenheid meer in de regio Groningen Assen geconcentreerd.

Werkgelegenheid in het centrum en winkelcentra

Tabel 10 Werkgelegenheid in het centrum

Sector	2008		2009	
	vest.	wzp	vest.	wzp
Industrie en bouw	119	405	106	330
Handel	806	4.661	783	4.656
Horeca	353	3.461	348	3.456
Commerciële dienstverlening	787	4.987	843	4.773
Niet comm. dienstverlening	778	8.363	848	8.467
totaal binnenstad	2.843	21.877	2.928	21.682

In het centrum, de postcodegebieden 9711 en 9712, bevindt zich 16 procent van de werkgelegenheid in 22 procent van de vestigingen. Vooral de detailhandel en de horeca zijn er sterk vertegenwoordigd. Van de vestigingen in de horeca bevindt 47 procent zich in het centrum, voor de detailhandel is dit percentage 43. Van de werkgelegenheid zijn deze percentages respectievelijk 68 en 36 procent. Andere goed vertegenwoordigde sectoren in de binnenstad zijn binnen de niet-commerciële dienstverlening cultuur en recreatie, onderwijs en de overheid en binnen de commerciële dienstverlening de zakelijke dienstverlening (uitzendbranche, onderzoeksbureaus).

Tabel 11 Werkgelegenheid detailhandel en horeca in winkelcentra

winkelcentrum >2000 m2 vvo	2008		2009	
	vest.	wzp	vest.	wzp
Paddepoel	65	553	68	538
Helperplein e.o.	47	503	48	500
Lewenborg	14	113	12	95
Rijksweg	7	105	7	122
Overwinningsplein	27	173	28	194
Selwerd	9	173	9	173
Meeuwerderweg	27	141	28	158
De Wijert	14	141	14	142
Beijum west	19	234	19	247
Hoogkerk	20	187	19	191
Korreweg	20	281	19	292
Vinkhuizen	16	291	14	280
totaal winkelcentra	285	2.895	285	2.932

Groningen kende in 2009 1.657 detailhandelsvestigingen en 741 vestigingen in de horeca. In de winkelcentra met meer dan 2.000 m2 vvo bevindt zich 12 procent van de vestigingen en 17 procent van de werkgelegenheid in de detailhandel en de horeca. De winkelcentra kennen een duidelijk oververtegenwoordiging van winkels in het dagelijkse segment. Groningen kent naast de binnenstad nog twee stadsdeelcentra, Paddepoel en Helperplein. In winkelcentrum Helperplein is ook veel werkgelegenheid buiten de handel en horeca te vinden.

Tussen 2008 en 2009 is er een lichte toename van de werkgelegenheid in de winkelcentra geweest.

Werkgelegenheid op bedrijvenconcentratiegebieden

Tabel 12 Werkgelegenheid en vestigingen op bedrijventerreinen

terrein	2008		2009	
	vest.	wzp	vest.	wzp
Winschoterdiep	176	2.636	176	2.778
Eemskanaal	141	4.530	155	4.757
Euvelgunne	149	2.477	156	2.405
Driebond	155	2.756	156	2.711
Oosterhoogebrug	69	445	70	415
Damsterdiep	31	207	36	202
Antillenstraat- de Vogels	62	549	58	538
Noorderhoogebrug	86	1.156	84	936
Ulgersmaweg	70	418	67	442
Ulgersmaborg	46	701	44	658
De Hoogte	39	1.139	35	765
Zernike science park	83	762	83	764
Reitdiep	38	859	35	526
Hoendiep	130	1.773	122	1.670
Peizerweg/Suikerunie	50	2.215	52	2.229
Hoogkerk oost	10	206	12	210
Hoogkerk Vierverlaten	37	750	42	745
Kranenburg	22	1.523	25	1.346
Eemspoort	287	4.300	329	4.793
Ulgersmaborg noord	39	190	40	186
Westpoort	8	63	8	61
totaal bedrijventerreinen	1.728	29.655	1.785	29.137

Tabel 13 Werkgelegenheid en vestigingen op kantorenlocaties

gebied	2008		2009	
	vest.	wzp	vest.	wzp
Corpus den Hoorn zuid	143	6.731	147	7.504
Stationsgebied	61	3.997	58	4.178
Martini trade park	74	2.452	78	2.229
Kempkensberg	35	2.729	28	2.735
Europapark	85	1.388	103	1.534
Hunzepark	19	790	15	641
UMCG en omgeving	93	12.412	101	12.842
Universiteitscomplex	74	4.414	64	4.713
Park de Meeuwen	54	2.658	58	2.837
totaal kantoorcomplexen	609	36.698	624	38.406

De helft van de gemeentelijke werkgelegenheid is op de bedrijventerreinen of kantorenlocaties geconcentreerd. Van de werkgelegenheid op de bedrijventerreinen concentreert 60 procent zich in het gebied Zuidoost. Hier is de werkgelegenheid tussen 2008 en 2009 gegroeid. Er zijn ook een aantal terreinen met afname van de werkgelegenheid. De grootste afname kennen Noorderhoogebrug, de Hoogte, Reitdiep en Kranenburg. In totaal kennen de terreinen een lichte afname van de werkgelegenheid. Bij de kantorenlocaties hebben Corpus den Hoorn zuid en UMCG en omgeving de meeste werkgelegenheid. In beide gevallen gedomineerd door een ziekenhuis. Deze terreinen kennen ook de grootste toename van de werkgelegenheid.

Definities

0-vestiging: een vestiging zonder werkzame personen of een vestiging waarvan het personeel bij de hoofdvestiging staat geregistreerd

Creatieve sector: vestigingen in de kunsten, media en entertainment en creatieve zakelijke dienstverlening.

Energie en milieu: o.a. afvalverwerking, recycling en nutsbedrijven energie

Getachteerden: personeel werkzaam via een uitzend- of detacheringbureau. De gedetacheerden worden als vast personeel geteld bij de uitlenende vestiging.

ICT sector: o.a. handel in computers, informatietechnologie, markt- en opinieonderzoekbureaus en call centers.

Life Sciences: o.a. maken van/handel in farmaceutische en medische producten, medisch ontwikkelingswerk en laboratoria

Lisa: Landelijk Informatie Systeem voor Arbeidsplaatsen en vestigingen

SBI: Standaard Bedrijfs Indeling 2008 (CBS): een onderverdeling van vestigingen in sectoren (hoofdindeling) en groepen.

Toerisme/leisure: o.a. hotels, horeca, reizen, kunst en sport

Uitleenbedrijven: uitleenbureaus en detacheringbureaus SBI code: N 782xx.

Uitzendkrachten (uzk): personeel werkzaam via een uitzendbureau. Deze uitzendkrachten worden geteld bij de inlenende vestiging.

Vestiging (Lisa definitie): een adres met een permanent karakter waarop of van waaruit een economische activiteit of zelfstandig beroep wordt uitgeoefend door minimaal één persoon onder voorwaarde dat hiervoor betaald wordt.

Voltijd/Deeltijd: voltijd is 12 uur of meer per week, deeltijd minder dan 12 uur per week, voor 2009 was deze grens 15 uur.

Wzp: werkzame personen, totaal inclusief ingeleende uitzendkrachten

Aantal vestigingen en werkzame personen naar bedrijfstak, 1 april

	vestigingen		werkzame personen		ontwikkeling
	2008	2009	2008	2009	2008-2009
A Landbouw	48	48	100	103	3
01 Landbouw en veeteelt	47	47	99	102	3
02 Bosbouw	1	1	1	1	0
C Industrie	495	497	6.959	6.971	12
10 Voedingsmiddelen	31	34	541	493	-48
11 Dranken	3	3	62	67	5
12 Tabaksproducten	2	2	428	467	39
13 Textiel	15	15	85	93	8
14 Kleding	18	19	100	101	1
16 Houtbewerking, kurk, riet- en vlechtwerk	17	17	90	84	-6
17 Papier en karton	4	5	219	245	26
18 Drukkerijen, reproductie van opgenomen media	84	80	852	788	-64
20 Chemische producten	5	5	69	82	13
21 Farmaceutische producten	5	5	102	110	8
22 Rubber en kunststof	10	11	197	195	-2
23 Overige niet-metaalhoudende minerale producten	21	23	224	238	14
24 Metalen in primaire vorm	1	0	3	0	-3
25 Metaal	58	63	567	614	47
26 Computers, elektronische en optische apparatuur	12	13	150	154	4
27 Elektrische apparatuur	6	7	84	91	7
28 Overige machines en apparaten	17	16	536	499	-37
29 Auto's, aanhangers	4	4	36	32	-4
30 Overige transportmiddelen	18	17	48	49	1
31 Meubels	82	77	324	309	-15
32 Overige goederen	57	54	2.125	2.150	25
33 Reparatie en installatie van machines	25	27	117	110	-7
D/E Nutsbedrijven, milieu	28	29	2.795	3.065	270
35 Gas en elektriciteit	7	7	2.270	2.446	176
36 Waterbedrijven	2	2	200	234	34
38 Afvalinzameling en recycling	17	19	323	384	61
39 Sanering en overig afvalbeheer	2	1	2	1	-1
F Bouw	731	770	5.976	5.711	-265
41 Algemene burgerlijke utiliteitsbouw	303	319	1.583	1.593	10
42 Grond- water en wegenbouw	25	24	516	413	-103
43 Gespecialiseerde bouw	403	427	3.877	3.705	-172
G Handel	2.426	2.414	16.294	16.461	167
45 Automotive	241	246	1.660	1.659	-1
46 Groothandel	512	511	3.324	3.230	-94
47 Detailhandel	1.673	1.657	11.310	11.572	262
H Vervoer en opslag	263	279	3.395	3.461	66
49 Vervoer over land	88	91	1.507	1.554	47
50 Vervoer over water	46	46	360	341	-19
52 Opslag en dienstverlening voor het vervoer	69	75	336	339	3
53 Post- en koeriers	60	67	1.192	1.227	35
I Horeca	741	741	5.816	5.667	-149
55 Logiesverstrekking	42	49	515	485	-30
56 Eet- en drinkgelegenheden	699	692	5.301	5.182	-119
J Informatie en communicatie	934	1.035	7.065	7.314	249
58 Uitgeverijen	67	71	1.140	1.148	8
59 Productie van films, TV en geluid	128	146	317	371	54
60 Radio en TV omroepen	5	6	160	181	21
61 Telecommunicatie	21	16	782	794	12
62 Dienstverlening op het gebied van informatietechnologie	597	662	4.370	4.504	134
63 Dienstverlening op het gebied van informatie	116	134	296	316	20

	vestigingen		werkzame personen		ontwikkeling
	2008	2009	2008	2009	2008-2009
K Financiële instellingen	191	187	1.959	1.968	9
64 Banken, kredietverstrekking	59	53	937	969	32
65 Verzekeringen	14	13	560	559	-1
66 Overige financiële dienstverlening	118	121	462	440	-22
L Onroerend goed	203	217	1.408	1.313	-95
68 Verhuur van en handel in onroerend goed	203	217	1.408	1.313	-95
M Advisering en onderzoek	23.109	25.010	9.663	9.828	165
69 Rechtskundige dienstverlening, accountancy	307	323	2.287	2.389	102
70 Holdings (niet financieel), organisatie-adviesbureaus	648	758	1.828	1.956	128
71 Architecten, keuring en controle	285	321	2.055	2.082	27
72 Speur- en ontwikkelingswerk	80	82	1.071	1.017	-54
73 Reclame en marktonderzoek	483	552	1.720	1.688	-32
74 Industrieel ontwerp, overige consultancy	368	421	624	613	-11
75 Veterinaire dienstverlening	16	15	78	83	5
N Overige zakelijke dienstverlening	570	594	13.382	13.503	121
77 Verhuur van auto's en overige roerende goederen	80	84	414	420	6
78 Arbeidsbemiddeling, uitzendbureaus	242	239	3.866	3.665	-201
79 Reisbemiddeling, toerisme	59	64	368	428	60
80 Beveiliging en opsporing	11	12	892	854	-38
81 Facility management, reiniging en landschapsverzorging	112	126	3.699	3.558	-141
82 Overige zakelijke dienstverlening	66	69	4.143	4.578	435
O/U Overheid	83	80	11.724	11.832	108
841 Openbaar bestuur	48	48	7.077	7.273	196
842 Overheidsdiensten	26	24	2.875	2.767	-108
843 Verplichte sociale verzekeringen	4	3	1.768	1.790	22
99 Consulaten	5	5	4	2	-2
P Onderwijs	606	643	12.871	13.235	364
852 Primair onderwijs	78	77	1.585	1.597	12
853 Voortgezet onderwijs	70	70	3.957	3.950	-7
854 Tertiair onderwijs	64	64	6.357	6.704	347
855 Overig onderwijs	389	428	926	980	54
856 Dienstverlening voor het onderwijs	5	4	46	4	-42
Q Gezondheids- en welzijnszorg	1.209	1.377	27.220	27.792	572
861 Ziekenhuizen	18	19	12.544	13.147	603
862 Medische- en tandheelkundige praktijken	209	236	1.576	1.645	69
869 Paramedische praktijken en overige gezondheidszorg	542	649	3.419	3.589	170
87 Verpleging, verzorging en begeleiding met overnachting	75	82	3.842	3.820	-22
88 Maatschappelijke dienstverlening	365	391	5.839	5.591	-248
R Cultuur, sport en recreatie	1.053	1.183	3.118	3.191	73
90 Kunst	811	931	1.159	1.243	84
91 Culturele instellingen	71	71	681	658	-23
92 Loterijen en kansspelen	20	19	380	310	-70
93 Sport en recreatie	151	162	898	980	82
S Overige dienstverlening	704	739	2.344	2.792	448
94 levensbeschouwelijke en politieke organisaties, hobbyclubs	170	165	1.148	1.601	453
95 Reparatie van computers en consumentenartikelen	91	94	187	164	-23
96 Wellness en overige dienstverlening, uitvaartbranche	443	480	1.009	1.027	18
totaal	12.472	13.306	132.089	134.207	2118